

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та
науково-педагогічної роботи

Гар'я МАЛЬЧМКОВА
« 18 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Медичний факультет

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Спеціалізація 227.01 Фізична терапія

Освітня програма Фізична терапія, ерготерапія

Курс IV

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Форма навчання денна

Івано- Франківськ 2023-2024 навчальний рік

Програму розроблено:

1. Лаврикова Оксана Валентинівна, завідувачка кафедри, кандидат біологічних наук, професорка кафедри;
2. Козій Тетяна Петрівна, кандидат біологічних наук, доцентка;
3. Васильєва Наталія Олегівна, кандидат біологічних наук, доцентка;
4. Данильченко Світлана Іванівна, кандидат медичних наук, доцентка;
5. Самойленко Катерина Володимирівна, викладачка кафедри;
6. Фурсенко Артем Олександрович, викладач кафедри.

Програму розроблено на основі Освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та Положення про проведення практики здобувачів Херсонського державного університету (наказ ХДУ № 337-Д від 02 червня 2017 р

Декан медичного факультету

Головченко І.В.

Затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Протокол № 1 від «28» серпня 20223 р.

Завідувачка кафедри

Лаврикова О.В.

Схвалено науково-методичною радою факультету

Протокол № 1 від «11» вересня 2023 р.

Голова ради

Васильєва Н.О.

Керівниця навчального відділу

Яценко В.Ф.

ВСТУП

Виробнича практика з фізичної терапії та ерготерапії є одним із засобів забезпечення ефективності та якості підготовки майбутніх фахівців із відновлення здоров'я людини.

Виробнича практика доповнює та поглиблює теоретичну та практичну підготовку здобувачів, створює умови для закріплення набутих та отримання нових умінь і навичок, необхідних при оздоровленні та реабілітації людей.

Компетенції, якими мають володіти здобувачі вищої освіти під час проходження виробничої практики:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії,

неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати (додаток 1).

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати (додаток 1).

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

Програмні результати навчання

За наслідками проходження виробничої практики студенти **повинні:**

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПР 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі (додаток 1) Стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія галузі знань 22 Охорона здоров'я для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності (додаток 2) Стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія галузі знань 22 Охорона здоров'я для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПР 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПР 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР 17. Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій (додаток 1) Стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія галузі знань 22 Охорона здоров'я для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

В процесі практики студенти проводять фізично-реабілітаційну роботу з різним контингентом населення. Під час проходження практики студенти складають реабілітаційні програми для хворих людей із урахуванням віку, етапу реабілітаційного періоду та різної нозології.

Програма реабілітації **включає** в себе:

1. Паспортні дані.

2. Дані суб'єктивного дослідження:

а) скарги;

б) анамнез захворювання (Anamnesis morbi);

в) анамнез життя (Anamnesis vitae);

3. Приблизний режим дня хворих;

4. Дані об'єктивного дослідження: температура тіла, шкіра, підшкірна клітковина, набряки, лімфатична система, м'язи, кістки, суглоби, грудна клітина та її органи, тип дихання; перкусія легень, аускультация легень, серцево-судинна система, пальпація вен, оглядання ділянки серця, функціональні проби, органи травлення, пальпація нирок.

5. Методи, форми і засоби реабілітації, які будуть застосовуватися:

– комплекси лікувальної фізкультури;

– лікувальний масаж;

– фізіотерапевтичні процедури;

6. Результати реабілітації і оцінка ступеня відновлення.

7. Список літератури.

Виконуючи призначення лікаря, студент-практикант добирає засоби і форми лікувальної фізичної культури, розробляє методику застосування фізичних вправ на різних етапах лікування, планує і виконує програму подальшого функціонального відновлення і фізичної дієздатності хворого, виявляє і розширює резервні можливості організму, тренує його і готує до фізичних навантажень на роботі і у побуті, повертає до активної участі у житті суспільства. У випадках інвалідизації фізичний терапевт чи ерготерапевт допомагає

інвалідові виробити нові рухи і компенсаторні навички, навчає його користуватися протезами та іншими технічними пристроями і апаратами, тренує пацієнта виконувати цілісні робочі акти, допомагає оволодіти новою професією і, взагалі, адаптує людину до життя у змінених умовах існування.

Під час практики перевіряється рівень наукової підготовки студентів. Вони вивчають документацію хворих, етіологію та патогенез захворювання, ведуть дослідницьку діяльність відповідно до тематики курсової роботи.

Відповідно до навчального плану спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія для студентів денної форми навчання першого (бакалаврського рівня вищої освіти передбачено виробничу практику на 4 курсі у 8 семестрі тривалістю 8 тижнів (01.02.2024.–27.03.2024), яка відбудеться у медичних та оздоровчо-реабілітаційних закладах та установах.

Виробнича практика організовується з відривом від навчання (в умовах подовження воєнного стану і тимчасового переміщення університету може бути частково або повністю проведена у дистанційному режимі за рішенням адміністрації університету) і дозволяє у спеціальних оздоровчих закладах ознайомити студентів:

Загальне керівництво практикою забезпечує завідувач практиками медичного факультету (викладачка Солона Ю.О.). Кафедрою фізичної терапії та ерготерапії призначаються групові керівники практики (доц. Лаврикова О.В., доц. Данильченко С.І., доц. Васильєва Н.О., доц. Козій Т.П., викл. Самойленко К.В., Фурсенко А.О.). Студент зобов'язаний працювати не менше 6 годин на день.

Обов'язки групового керівника

1. Ознайомитись з базовими реабілітаційними закладами, їх можливостями виконувати функції бази реабілітаційної практики.
2. Ознайомити відповідальних осіб реабілітаційного закладу із завданням та змістом практики.
3. Приймати участь у проведенні настановної та підсумкової конференцій з виробничої практики.
4. Контролювати проходження студентами виробничої практики, дотримання ними встановленого режиму роботи.
5. Надавати консультативну допомогу студентам під час виконання завдань практики та оформлення звітної документації.
6. По закінченню виробничої практики прийняти звітну документацію та оцінити роботу кожного студента.
7. Підвести підсумки виробничої практики і підготувати звіт про них на засіданні кафедри.

Адміністрація реабілітаційних закладів:

1. Знайомить студента із медичним закладом, його структурою і фахівцями.
2. Знайомить студентів з організацією реабілітаційного процесу, його плануванням.
3. Забезпечує відповідні умови для проходження практики.

Обов'язки здобувача-практиканта:

1. Приймає участь у настановній і підсумковій конференціях.
2. Своєчасно прибуває до місця проходження практики, дотримується встановленого режиму роботи.
3. Виконує план практики, тобто всі необхідні види роботи, передбачені програмою на базі практики щоденно, в робочі дні, не менше 6 годин.
4. Своєчасно оформлює документацію і у встановлені строки надає звіт за результатами практики.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є формування у здобувачів базових професійних, практичних знань, вмінь та навичок, особистісних якостей фізичного терапевта, та

ерготерапевта, необхідних для успішної роботи в центрах спортивної медицини та реабілітації, санаторно-курортних закладах, спеціалізованих інтернатах для осіб з особливими потребами, реабілітаційних та фізіотерапевтичних відділеннях, спортивних школах, оздоровчо-лікувальних установах, сучасних SPA-центрах і т. і. Формування прагнення до професійного самовдосконалення.

Основними завданнями виробничої практики на даному етапі є:

- вивчення структури оздоровчо-лікувальних, реабілітаційних установ;
- ознайомлення із задачами, які стоять перед цими установами;
- ознайомлення з методами і організацією роботи, зі змістом та умовами праці фізичного терапевта, ерготерапевта, інструктора ЛФК, спеціаліста з лікувального масажу та фізіотерапії;
- поглиблення та закріплення теоретичних та практичних знань, отриманих студентами при вивченні спеціальних дисциплін;
- практична підготовка до самостійної роботи в якості фахівця з фізичної реабілітації;
- збір матеріалів для продовження виконання досліджень з теми курсової роботи.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Перед початком практики проводиться настановна конференція, на якій завідувач кафедри та груповий керівник розкривають перед студентами мету практики, знайомлять їх з базами практики, основними завданнями, порядком проходження практики та оформлення звітної документації.

Види робіт під час практики

Виробнича практика з фізичної реабілітації проходить в декілька етапів.

Перший етап. Настановна конференція.

Перед початком виробничої практики проводиться навчаюча конференція. На ній завідувач практиками, завідувач кафедри та викладачі-методисти розкривають перед студентами мету практики, знайомлять з основними завданнями, з вимогами до практикантів, з порядком оформлення звітної документації.

Другий етап.

1. Упродовж першого тижня студент-практикант:

– отримує настанови в університеті та спеціальному медичному та реабілітаційному закладі, знайомиться з документацією з практики /завдання-звіт, індивідуальний план/, вивчає документацію медичного закладу / плани реабілітаційних програм, медичні картки хворих, і складає на їх основі індивідуальний план практики, з'ясовує наявність і відповідність засобів реабілітації та інших форм роботи з хворими (знайомство з обладнанням медичних кабінетів, спортивних залів тощо); відвідує всі фізіотерапевтичні та бальнеологічні кабінети, на базі яких проходить практику.

2. Протягом другого-шостого тижнів студент:

- виконує всю роботу фахівця з фізичної реабілітації;
- проводить всі заняття з лікувальної фізкультури з урахуванням віку та нозології захворювання; проводить різні види масажу; проводить фізіотерапевтичні процедури (електрофорез, гальванізацію, дарсонвалізацію, діатермію, франклінізацію, ампліпульстерапію, УФО, індуктотермію та інші); проводить теплолікування (пілоїдотерапію, псанотерапію, лікування озокеритом та парафіном); проводить водолікування (використовувати різні види мінеральних та прісних вод для всіх бальнеологічних процедур);
- складає реабілітаційну програму для хворої людини за відповідною нозологією;
- оформлює розширений звіт за певною реабілітаційною програмою, який є заліковим.

Третій етап. Заключна конференція.

Після закінчення практики проводиться заключна конференція, на якій студенти звітують про проведenu роботу, висловлюють пропозиції щодо організації практики.

Під час проходження виробничої практики студент отримує індивідуальне завдання від групового керівника практики.

Індивідуальні завдання спрямовані на поглиблення фахових знань студентів, набуття професійних навичок та підсилення інтересу до діяльності. Результати індивідуальних завдань оформлюють у вигляді звіту.

Індивідуальне завдання визначається тематикою курсової роботи студента, затверджується науковим керівником. До завдання ставляться відповідні умови: на практиці опрацювати застосування певних заходів фізіотерапії, масажу, лікувальної гімнастики, дихальної гімнастики, бальнеотерапії, фітотерапії, розробити меню лікувального харчування відповідно до дієти за нозологією. Розробити рекомендації щодо застосування фізіотерапевтичних процедур та ЛФК під час амбулаторно-поліклінічного етапу реабілітації, скласти програму реабілітації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова (основна) література:

1. Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.3-й підручник / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. – 376 с. : іл.
2. Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.2-й підручник / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. – 456 с. : іл.
3. Бобрицька В.І. та ін. Валеологія. / В.І. Бобрицька – Полтава: «Скайтек», 2007. – Ч.І. – 180 с.
4. Бойчук Т., Голубева М., Левандовский О. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації, - Львів : ЗУКЦ, 2010. – 239 с.
5. Воронім Д. М., Павлюк Є. О. Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи : навч. посібник / Д. М. Вороній, Є. О. Павлюк. — Хмельницький : ХНУ, 2011.-143 с.
6. Г.М. Чайченко, В.О. Цибенко, В.Д. Сокур Фізіологія людини і тварин [підручник] - К. : Вища шк., 2010. – 463 с.
7. Глазирін І.Д. Основи диференційованого фізичного виховання: Навчальний посібник. – Черкаси: «Відлуння-Плюс», 2003. – 352 с.
8. Григус І.М Фізична реабілітація в пульмонології: навчальний посібник. – Вид. 2-ге, виправлене. – Рівне: НУВГП, 2018. - 258 с.
9. Григус І.М., Брега Л.Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2018. – 268 с.
10. Дж.Х. Вілмор, Д.Л. Костіл Фізіологія спорту. – К. : Олімпійська література, 2003. – 654 с.
11. Діагностика рухових можливостей у практиці фізичного терапевта: навчальний посібник / А.В. Ольховик. – Суми: – Сумський державний університет, 2018. – 146 с.
12. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами і захворюваннями нервової системи: навчальний посібник / О.К. Марченко. – К.; Олімпійська література, 2006. – 196 с.
13. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. – К., 2022. – 164 с.
14. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського.– 5-е вид., виправл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2018. – С. 23–56.
15. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навч. посіб. К. : ВСВ Медицина, 2019. 1008 с.

16. Соколовський В. С. та ін. Лікувальна фізична культура: Підручник / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. — Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. — 234 с.
17. Мироненко С.Г. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання: Навчальний посібник. — Полтава, 2019. — 50 с.
18. Михалюк Є.Л., Черепок О.О., Ткаліч І.В. Фізична реабілітація при захворюваннях хребта. Навчальний посібник.- ЗДМУ, 2016. — 90 с.
19. Мухін В.М. Фізична реабілітація : підручник / В.М. Мухін. — Вид. 3-тє, переробл. та допов. — Київ : Олімп. література, 2010. — 486 с.
20. Свиридов О.І.Анатомія людини: Підручник К.: Вища шк., 2001. — 399 с.
21. Ступницька С.А. Фізична реабілітація дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю : навч.-метод. посіб. / С.А. Ступницька, О.І. Рябуха — Львів : ЛДУФК, 2011. — 124 с.
22. Травматологія і ортопедія: [посібник для практичних занять] / под ред. проф. О.А. Бур'янова. — К.: Книга плюс, 2006. — 135 с.
23. Черкасов В.Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В.Г. Черкасов, І.І. Бобрик, Ю.Й. Гумінський, О.І. Ковальчук. — Вінниця : Нова Книга, 2010. — 392 с. (навчальний посібник)
24. Черкасов В.Г. Анатомія людини : підручник / В.Г. Черкасов, Т.В.Хмара, Б.Г. Макар, Д.В. Проняев. — Чернівці : Мед. університет, 2012. — 462 с.
25. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. — Київ, Чеський центр у Києві, 2019. — 280с.
26. Швесткова Ольга, Сладкова Петра та кол. Фізична терапія: Підручник. — Київ, Чеський центр у Києві, 2019. — 272 с.

Допоміжна література:

1. Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.1-й підручник / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] — Вид. 3-тє, доопрацьоване — Вінниця : Нова книга, 2015. — 368 с. : іл.
2. Бардов В.Г., Сергета І.В. Загальна гігієна та екологія людини. / В.Г. Бардов, І.В.Сергета - Вінниця: НОВА КНИГА, 2019. — 345 с.
3. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. - 448 с.
4. Внутрішні хвороби: Навч.посібник / О.О. Якименко, О.Є. Кравчук, В.В. Ключко, Д.М. Себов, Л.Н. Єфременкова; За ред. О. О. Якименко. — Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2012. — с. — (Б-ка студента-медика).
5. Воронім Д. М., Павлюк Є. О. Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи: навчальний. посібник / Д. М. Вороній, Є. О. Павлюк. — Хмельницький: ХНУ, 2011.-143 с.
6. Деделюк Н.А. Наукові методи дослідження у фізичному вихованні: навчальний посібник / Н.А. Деделюк // Волинський національний університет ім. Л. Українки, Інститут фізичної культури та здоров'я. — Луцьк, 2010. — 184 с.
7. Дитяча травматологія: [практичний посібник] / [за заг. ред. проф. О.В. Дольницького, проф. Д.Ю. Кривчені, проф. М.Є. Поліщука]. — К. : Книга плюс, 2006. — 470 с.
8. Івасик Н.О. Фізична реабілітація при порушенні діяльності органів дихання Є Н.О. Івасик. — Л.: УкрПол, 2007. — 258 с.
9. Запорожець О.П. Спортивна морфологія: Навчальний посібник. — Херсон: Айлант, 2018. — 108 с., іл.

10. Клінічне обстеження та семіотика уражень органів і систем у дітей / Ю.В. Марушко, Т.В. Гишак, С.А. Пісоцька, Т. В. Марушко – 5-те видання, перероблене і доповнене. – Київ-Хмельницький, ФОП Сторожук О.В., 2020. – 208 с.
11. Крупін В. П. Основні та додаткові методи обстеження хворих у клініці внутрішніх хвороб / В. П. Крупін, А. Б. Зіменковський, М. С. Регеда та ін. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2017. – 256 с. : іл.
12. Литвинова О.Г. Гігієна з основами екології. – К.: Здоров'я, 1999. – 368 с.
13. Остеоартроз. Сучасні методика фізіотерапевтичного лікування: Методичні рекомендації / В.І. Маколінець, Т.М. Гращенкова, А.М. Гаєвська, В.В. Мельник, І.В. Корж, І.М. Чатківська. — Харків : «Крокус», 2017. — 20 с.
14. Фізична реабілітація при ендопротезуванні органів та суглобів: навчальний посібник [Електронний ресурс] : навч. посібник для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ О.О. Глиняна, Ю.В. Копчинська, І.Ю. Худецький; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл 173 МБ). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 190 с.
15. Федонюк Я.І., Мицкан Б.М., Попель С.Л та інші. Функціональна анатомія: Підручник для студентів навчальних закладів з фізичного виховання і спорту III та IV рівнів акредитації/ За редакцією Федонюка Я.І., Мицкана Б.М. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 552 с.
16. Шаповалова В.А. Спортивна медицина і фізична реабілітація. К.: Медицина, 2008. – 316 с.
17. Фізична реабілітація після інфаркту міокарда в домашніх умовах: [навчальний посібник] / С.Я. Індика, А.М. Сітовський – Луцьк : РВВ ЛІРОЛ Університету «Україна», 2014. – 150 с.
18. Шаповалова В.А., Кормак В.М., Холтагорова В.М. Спортивна медицина і фізична реабілітація / В.А. Шаповалова, В.М. Кормак. – К.: Медицина, 2008.
19. American Association of Occupational Therapist. Position paper: Occupation //Amer. J. of Occup. Ther. - 1995. - V. 49. - P. 1015-1018.
20. Krupa T., Packer T. Occupational Therapy Theory: Resource Manual. 1995. - VI. 1. - 104 p.
21. Occupational Therapy: Oververcoming Human Performance Deficits / Ed. Ch. Christiansen and C. Baum. - 1991. - 883 p.
22. Bithell C. Neurological physiotherapy. Bases of evidence for practice / C. Bithell, S. Edwards, J. Freeman. - London : Cecily Partridge Whur Publishers, 2002. -251 p
23. Michael A. Alexander, Dennis J. Matthews Pediatric Rehabilitation: Principles and Practice. – New York. – Fifth Edition – 2015. – 638 pages
24. Chui K.K. Orthotics and Prosthetics in Rehabilitation Orthotics and Prosthetics in Rehabilitation New York. – Fourth Edition – 2020. – 823 pages.
25. O'Sullivan, Susan B. Physical rehabilitation / Susan B. O'Sullivan, Thomas J. Schmitz, George Fulk. Description: Seventh edition. – Philadelphia: F.A. Davis Company. – 2019 – 1505 pages.

Інформаційні ресурси

26. <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
27. meddoc.com.ua/fizicheskaya-reabilitaciya-0605/
28. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/1946/1/%D0%9B%D0%A4%D0%9A.pdf>
29. https://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/8676/lik_masazh.pdf?sequence=1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Вивчити правила-схему складання реабілітаційних програм для хворих з різними нозологіями;
2. Повторити методи, форми та засоби фізичної реабілітації;

3. Ознайомитися з матеріально-технічною базою практики, фізіотерапевтичним кабінетом, приміщенням для ЛФК та масажу;
4. Вивчити досвід роботи фахівців із фізичної реабілітації;
5. Скласти графік роботи у різних відділеннях бази практики та план проведення фізіотерапевтичних процедур, масажу та занять з ЛФК;
6. Скласти три реабілітаційні програми для хворої людини з урахуванням нозології, яку подати у звітній документації;
7. Скласти звіт про виконання індивідуального завдання.

Підсумки підводяться у процесі складання студентом заліку комісії. Диференційна оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Результати складання заліків з практики заносяться у відомість диференційного заліку, проставляються у заліковій книжці. Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку на базі практики або незадовільну оцінку при складанні заліку відраховується з університету.

Питання до заліку

1. Поняття про фізичну реабілітацію.
2. Завдання фізичної реабілітації.
3. Принципи медичної і фізичної реабілітації.
4. Основні методи фізичної реабілітації.
5. Складання реабілітаційних програм.
6. Вимоги до приміщень з фізіотерапевтичним обладнанням.
7. Техніка безпеки при роботі з фізіотерапевтичним обладнанням.
8. Вимоги до приміщень лікувальної фізичної культури.
9. Обладнання кабінету для масажу.
10. Гідротерапія.
11. Бальнеотерапія.
12. Ароматерапія.
13. Методи фізичної реабілітації, в яких використовують тварин (дельфінотерапія, іпотерапія, каністерапія, фелінотерапія, апітерапія гірудотерапія).
14. Місце фізичної реабілітації в системі фізичної культури.
15. Види реабілітації.
16. Місце фізичної реабілітації в системі медичних наук.
17. Мета та завдання фізичної реабілітації.
18. Поняття про засоби фізичної реабілітації:
 - а) лікувальна фізична культура;
 - б) фізіотерапії;
 - в) масаж;
 - г) трудотерапія;
 - д) фітотерапія;
 - і) музикотерапія;
 - ж) аеротерапія;
 - з) мануальна терапія.
19. Етапи реабілітації.
20. Історія виникнення та розвитку фізичної реабілітації
21. Значення реабілітації.
22. Складання реабілітаційних програм.
23. Види реабілітації.
24. Місце фізичної реабілітації в системі медичних наук.
25. Мета та завдання фізичної реабілітації.
26. Форми, методи і засоби фізичної реабілітації.

27. Етапи реабілітації.
28. Механізм дії ЛФК.
29. Засоби ЛФК.
30. Рухові режими.
31. Суть та види масажу.
32. Прийоми масажу.
33. Протипоказання до лікувального масажу.
34. Механізм впливу на організм електрофорезу та гальванізації.
35. Механізм впливу на організм електричного струму високої напруги і частоти.
36. Механізм впливу на організм ультразвуку.
37. Механізм впливу на організм світлолікування.
38. Механізм впливу на організм водо- і теплолікування.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль проходження практики здійснюється протягом проведення практики її керівником за такими напрямками: дотримання трудової дисципліни, активність і самостійність у виконанні завдань практики; робота з документацією. Керівник практики здійснює контроль за дотриманням студентами трудового розпорядку, за своєчасним виконанням завдань, надає студентам методичну допомогу в організації роботи.

Формою підсумкового контролю ступеня набуття практичних навичок під час проходження практики є диференційований залік. Умовою допуску студента до підсумкового заліку є виконання програми практики, наявність позитивних оцінок з поточного контролю, надання звітної документації.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Звітна документація з практики складається з:

- завдання-звіта з практики (видається кожному студенту завідувачем практик медичного факультету);
- трьох реабілітаційних програми для хворої людини за певною нозологією;
- звіт про виконання індивідуального завдання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною шкалою у процесі залікового модульного контролю. Загальна оцінка складається з оцінок за результатами сумування оцінок поточного і підсумкового модульного контролю (див. таблиці 1, 2).

Таблиця 1

Загальна шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Диференційований залік є підсумковим модульним контролем практики і проводиться після закінчення практики (8-й семестр навчання). Під час заліку визначається рейтингова оцінка успішності студентів за проведену практику. Рейтингова залікова оцінка студента не повинна бути меншою від 60 балів. Вона дорівнює сумі оцінок за захист звіту про практику та демонстрацію набутих студентом практичних знань і вмінь, а також базується на результатах поточного контролю (відвідування, повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази, вчасність та якість оформлення студентом щоденника і звіту про практику (див. таблицю 2).

Таблиця 2

Шкала підсумкового залікового модульного контролю

№	Вид діяльності студента-практиканта	К-ть балів
1.	Загальне оформлення ведення щоденника та звіту з практики	0-10
2.	Розробка програм з фізичної реабілітації за різними нозологіями	0-15
3.	Проведення фізичної реабілітації	0-10
4.	Позитивний відгук керівника від закладу вищої освіти «відмінно» «добре» «задовільно» «незадовільно»	20 15 10 0
5.	Складання диференційованого заліку	0-40
6.	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (фотозвіт, відео або медіапрезентація)	0-5
7.	Всього	0-100

Предметом оцінювання якості практичної підготовки студента є рівень набутих ним практичних знань і навичок, уміння вести полеміку та захищати запропоновані у звіті положення. Отже, якість практичної підготовки студента оцінюється за такими показниками поточного і підсумкового модульного контролю:

- 1) самостійне проведення навчальних занять;
- 2) повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази;
- 3) вчасність та якість оформлення студентом щоденника і звіту про практику, своєчасне представлення їх на перевірку керівникові;
- 4) демонстрація набутих практичних знань і вмінь, захист звіту про практику.

Рейтингове оцінювання поточного контролю

Повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази є важливим показником процесу практичної підготовки. Максимальна оцінка становить 20 балів. Оцінка за повноту і якість виконання завдань практики визначається, як це представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Оцінювання повноти і якості виконання завдань практики

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
20-16	відмінно	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані письмові первинні матеріали результатів виконання всіх завдань практики (плани-конспекти та інші документи)
15-11	добре	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані письмові первинні матеріали результатів виконання більшості завдань практики
10-6	задовільно	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані не в повному обсязі письмові первинні матеріали результатів виконання завдань практики
5-0	незадовільно	Якщо характеристика від бази практики негативна, до заліку не надані або частково надані письмові первинні матеріали результатів виконання завдань практики

Вчасність та якість оформлення студентом щоденника і звіту про практику, своєчасне представлення їх на перевірку керівникові свідчать про сумлінність та дисциплінованість студента. Вони визначаються за якістю оформлення та змісту. На оцінювання цього показника відводиться максимально 10 балів, які розподіляються, як це показано в таблиці 4.

Таблиця 4

Оцінювання вчасності та якості оформлення документації

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
10-8	відмінно	Якщо щоденник і звіт оформлені у відповідності з вимогами, а зміст відбиває результати виконання основних завдань практики
7-5	добре	Якщо щоденник і звіт оформлені у відповідності з вимогами, а зміст не повністю відбиває результати виконання основних завдань практики
4-2	задовільно	Якщо щоденник і звіт оформлені переважно у відповідності з вимогами, а зміст приблизно відбиває результати виконання основних завдань практики
1-0	незадовільно	Якщо щоденник і звіт не відбивають результатів проходження практики або вони відсутні

Підсумковий заліковий модульний контроль

Демонстрація набутих студентом практичних знань і вмінь та захист звіту про практику є завершальним етапом в оцінюванні результатів його практичної підготовки. Оцінка за захист звіту про практику та демонстрацію набутих студентом практичних знань і вмінь визначається за якістю доповіді про виконання плану практики та відповідей на запитання. Максимальна оцінка – 40 балів. Вона визначається у відповідності з даними таблиці 4.

Таблиця 5

Оцінювання демонстрації набутих знань і вмінь, захисту звіту про практику

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
40-31	відмінно	Якщо доповідь і відповіді на запитання вірні й повні
30-21	добре	Якщо доповідь недостатньо повна, а відповіді недостатньо вірні або викладені з незначними помилками
20-11	задовільно	Якщо доповідь неповна, а відповіді в основному вірні, але викладені зі значними помилками
1-0	незадовільно	Якщо доповідь не підготовлена або не розкриває суті проведеної роботи

Таблиця 6

Переведення інституційних шкал оцінювання на основі ЄКТС

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Інституційна 100-бальна шкала Університету	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
1	2	3	4*	5
170-200	A	90 – 100	95	Відмінно
164-169	B	82-89	85	Добре
140-163	C	74-81	77	
127-139	D	64-73	68	Задовільно
120-126	E	60-63	61	
70-119	FX	35-59	47	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-69	F	1-34	17	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таким чином, за отриманою студентом загальною сумою балів поточного та підсумкового модульного контролю керівник практики від університету виставляє оцінку в залікову відомість і залікову книжку за шкалою ECTS та національною шкалою.